

Pesachim Sources 9

בית הבחירה למאירי מסכת פסחים דף ס עמוד ב

ולענין ביאור זו שנשאלה בכאן בשחטו בשאר ימות השנה לשמו בשנוי בעלים לא נשאלה אלא לדעת המכשיר בשנוי קדש ר"ל בשלא לשמו אם שנוי בעלים נדון כשנוי קדש אם לאו אבל למה שפסקנו שאף שנוי קדש אינו מכשירו כל שכן ששנוי בעלים אינו מכשירו שהרי שנוי קדש גדול הימנו ואינו מושך לעצמו ומ"מ דברים ששנוי קדש גדול בהם יותר משנוי בעלים הזכרו מהם בכאן ארבעה הראשונה ששנוי קדש פיסולו בגופו ר"ל שמחשב בקרבן עצמו ושנוי בעלים מחשב בדבר אחר הוא השניה ששנוי קדש ישנו בארבע עבודות כלומר שכל ששחט או קבל או הולך או זרק שלא לשמו פסול ושנוי בעלים אינו בארבע עבודות בכל הזבחים חוץ מן הפסח מפני שעיקרו לאכילה אבל שאר זבחים שעיקרם לכפרה ואין עיקר כפרה אלא בזריקת הדם אין שנוי בעלים פוסל אלא בזריקת הדם ר"ל שזרק את הדם במחשבת שנוי בעלים ולא נתרבו שאר עבודות בראשון של זבחים לשנוי בעלים אלא כשנעשו על דעת לזרוק את הדם בשנוי הבעלים אבל שחיטה או קבלה או הולכה לשם אחר אינה פוסלת הואיל וזרק לשמו של זה ושלא חשב בשאר עבודות על הזריקה לשם אחר אלא שבפסח מיהא הואיל ועיקרו לאכילה כל אחת פוסלת בו בעצמה וכמו שביארנו בשחטו שלא למנויו או לערלים ואי אפשר לפרשה בשחט על מנת לזרוק שלא למנויו שהרי בגמ' הוא ששאלוה בערלים כמו שיתבאר והוא הדין שלא למנויו הא משנתנו מיהא בשחיטה שנעשית היא עצמה בשנוי בעלים נשנית השלישית ששנוי קדש ישנו לאחר מיתה והוא שיש קרבנות שאין כפרה תלויה בהם כגון עולה או נדר ואם נדר אחד עולה ומת יורשים חייבים להביאה שכבר נשתעבדו נכסיו במלוה הכתובה בתורה אחר שאין כפרה תלויה בה עד שיאמר בה אין כפרה למתים ואם הביאם והקריבם שלא לשמן חייב להביא אחר והרי נכסי המת משועבדים לכך ושנוי בעלים אינה פוסלת בזה שמאחר שכבר מת ואין שמו עליו אין שנוי בעלים מפקיעו שלא לעלות הרביעית ששנוי קדש פוסל אף בקרבן צבור ושנוי בעלים אינו מפקיע שלא לעלות שכל שקרב לשמו לשם כל הצבור זוכה בו הואיל ואף הוא בכלל בעלים ואם תאמר שמא ישנה לשם גוי אין זה כלום שאין שנוי בעלים פוסל אלא במשנהו למי שהוא מחויב כפרה כמותו ומ"מ דברים אלו לענין פסק לא נתבררו לנו שיש חולקין לומר להלכה שכל אחת מארבע עבודות פוסלות גם כן בשנוי בעלים אם לפסול לגמרי כפסח וחסאת אם שלא לעלות ככל הזבחים ואף דעת גדולי המחברים מסכמת לכך וכן עיקר וכן יש חולקים לפסוק ששינוי בעלים אינו עולה אף לאחר מיתה כר' פנחס ואין בידינו להכריע:

רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק טו הלכה יא

הפסח ששחטו במחשבת שינוי השם, בין ששינה שמו לשם זבח אחר בין ששינהו לשם חולין פסול שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא לה', במה דברים אמורים ששחטו בזמנו שהוא יום ארבעה עשר בניסן אפילו שחטו בשחרית במחשבת שינוי השם פסול, אבל אם שחטו שלא בזמנו במחשבה שלא לשמו כשר, שלא לשם בעליו נעשה כמי שאין לו בעלים בזמנו ופסול.

תוספות מסכת זבחים דף ט עמוד א

ושלמים הבאין מחמת פסח לכל מצות שלמים - פי' בקונטרס חגיגת ארבעה עשר וכן לקמן סוף כל הפסולים (דף לו.) גבי תודה שנאכלת ליום ולילה מנין לרבות שלמי נזיר ושלמי פסח ת"ל שלמיו ופי' בקונטרס שלמי פסח חגיגת י"ד וקשה דבפסחים באלו דברים (דף עא:) דריש מקרא בהדיא דחגיגת י"ד נאכלת לשני ימים ולילה אחד [ובת"כ בפ' בשר זבח תודת שלמיו מרבי חגיגת י"ד לשני ימים ולילה אחד] ושלמים הבאין מחמתו ליום ולילה ונראה דודאי שלמי פסח דכל הפסולין (שם) היינו מותר הפסח כי ההוא דת"כ ובפסחים פ' האשה (דף פט.) גבי חמשה שנתערבו עורות פסחיהם דקאמר ונייתי מותר הפסח דנאכל ליום ולילה ובפ"ק דר"ה (דף ה.) קרי למותר הפסח שלמי פסח דחשיב פסח לבל תאחר ופריך פסח זימנא קביעא ליה כו' ומשני מאי פסח שלמי פסח סד"א הואיל ומחמת פסח קאתו ועל כרחיה לאו היינו חגיגת י"ד דכיון דקתני פסח לא שביק מותר הפסח דמיקרי פסח טפי דהיינו פסח ממש ומוקי לה בחגיגת י"ד ושלמים הבאין מחמת הפסח דשמעתין נמי היינו מותר הפסח אף על גב דכבר תנא פסח שעיברה שנתו האי שלמי פסח הוי לא עיברה שנתו ולא זמנו או עיברה זמנו ולא שנתו אף על גב דמקרא אחרינא נפקי הכי רגילות התנא כמו (ב"מ דף ל.) והתעלמת דדריש פעמים שמתעלם כגון זקן ואינה לפי כבודו וכהן והוא בבית הקברות [ושלו מרובה משל חברו אף על גב דקרא לא אתי אלא לזקן ואינה לפי כבודו ובפ' מי שהיה תמא (פסחים דף צו:) פי' בקונטרס דהיינו תמורת פסח עצמו ואף על גב דדרשינן התם הוא קרב ואין תמורתו קריבה הא מוכח התם דכל היכא דפסח קרב גם תמורתו קריבה ולקמן פרק ב"ש (דף לז.) בתחלתו נדקדק וכן משמע דפריך מותר הפסח ליהויה תודה למאי להטעינו לחם מי איכא מידי כו' ולימא להיות נאכל ליום ולילה כמו תודה אלא ש"מ מותר פסח נמי בלאו הכי נאכלים ליום ולילה דהיינו שלמי פסח, נ"ל ברו"ך.

רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יג הלכה א

שלוש מחשבות הן שפוסלין את הקרבנות, ואלו הן: מחשבת שינוי השם, ומחשבת המקום, ומחשבת הזמן, מחשבת שינוי השם כיצד, זה השוחט את הזבח שלא לשמו, כגון שהיה עולה ויחשב שהוא שלמים, או ישחטנו לשם עולה ושלמים, או לשם שלמים ולשם עולה, או ששחט הזבח שלא לשם בעליו, זו היא מחשבת שינוי השם, מחשבת המקום כיצד, כגון ששחט את הזבח לשמו על מנת לזרוק דמו, או להקטיר ממנו דבר הראוי להקטרה חוץ לעזרה, או לאכול ממנו דבר הראוי לאכילה חוץ למקום אכילתו, זו היא מחשבת המקום, וזבחים שחשב בהן מחשבה זו הם הנקראים זבחים ששחטן חוץ למקומן, מחשבת הזמן כיצד, כגון ששחט את הזבח לשמו על מנת לזרוק דמו מאחר שתשקע החמה שאינו זמן זריקתו, או להקטיר ממנו דבר הראוי להקטיר למחר מאחר שיעלה עמוד השחר שאינו זמן הקטרתו, או לאכול ממנו דבר הראוי לאכילה לאחר זמן הראוי לאכילתו זו היא מחשבת הזמן, וזבחים שחשב בהן מחשבה זו הם הנקראים זבחים שנשחטו חוץ לזמנן והם הנקראים פגול בכל מקום, וזהו פגול האמור בתורה.

רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק טו הלכה א

כל הזבחים שנשחטו במחשבת שינוי השם, בין בקרבנות יחיד בין בקרבנות צבור כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, חוץ מן החטאת והפסח שאם נעשו במחשבת שינוי השם פסולין, ואחד המשנה שם הזבח בשעת שחיטה או בשעת קבלה או בשעת הולכה או בזריקה כמו שביארנו, כיצד לא עלו לשם חובה, כגון ששחט עולה לשם שלמים לא עלתה לבעלים, לא משום עולה שהם חייבין בה ולא משום שלמים, אלא חייבין להביא זבח אחר, וכן אם שחט עולת ראובן לשם שמעון, לא עלתה לא לראובן ולא לשמעון, במה דברים אמורים כשעקר שם הזבח בזדון, אבל אם טעה ודימה שזו העולה שלמים היא, ועשה כל עבודותיה לשם שלמים עלתה לבעלים לשם חובה, וכן החטאת והפסח שעשאן במחשבת שינוי השם בטעות כשרים, שעקירה בטעות אינה עקירה, וכן עולת העוף שמלקה או שמצה דמה במחשבת שינוי השם כשירה ולא עלתה לבעלים, וחטאת העוף פסולה.

משנה למלך הלכות פסולי המוקדשין פרק טו הלכה א

[א] כל הזבחים שנשחטו במחשבת שינוי השם וכו'. תמיהא לי מלתא טובא שהשוה רבינו דין שינוי קודש לשינוי בעלים ובגמ' מוכח שיש הפרש ביניהם דאילו שינוי קודש ישנו בד' עבודות כגון שוחט עולה לשם שלמים או קבל או הולך או זרק ואילו שינוי בעלים ליתיה כי אם בזריקה כגון שוחט או מקבל או הולך ע"מ לזרוק דמו שלא לשם בעליו אבל אם שחט או קבל או הולך שלא לשם בעליו לא הוי שינוי בעלים משום דשינוי בעלים לא שייך אלא בכפרה וכפרה לא הוי אלא בזריקה והכי איתא בפ"ק דזבחים (דף י') ומה במקום שאם אמר הריני שוחט לשם פלוני שהוא כשר לזרוק דמו של פלוני פסול וכן בדף ד' מה לשינוי קודש שכן פסולה בגופה וישנו בד' עבודות וכן בפ' תמיד נשחט (דף ס"א) אמרי' תאמר בשינוי בעלים דאין פסולו בגופו ואינו בד' עבודות וכן כתבו התוס' בריש פרק קמא דזבחים ד"ה כל הזבחים וצ"ע

קובץ שיטות קמאי מסכת פסחים דף סא עמוד א

ר' אומר לשון סורסי הוא זה. אומר ר' דלא פליג את"ק אלא מפרש דבריו דלא פסלי אוכלין ומנוין אלא בשחיטה דר' נמי הוה מודה באוכלין ומנוין מדאפקי' בהאי לישנא משמע מנוין ושחיטה וכן משמע נמי לקמן בכיצד צולין [דף ע"ח ע"ב] דמסקי' אכילה לא מיעכבא והתניא במסכת נפשות מלמד שאין הפסח נאכל אלא למנויו כו' ומסיק רב דאמר אכילה לא מעכבא כר' נתן מדלא קאמר דאתי כר' ש"מ לפרושי [אתא] כדפרשתי. שלא לאוכליו מנלן כו'. נראה לר' דערלים וטמאים כולוהו נפקי מהאי קרא דאיש לפי אכלו דכולהו חשיבי שלא לאוכליו דלא מצי אכלי לי' וכן מוכיח בפ"ב דזבחים [דף כ"ב ע"ב] דאמר התם קסברי זקני דרום טמא משלח קרבנותיו פי' פסחו והכתיב איש לפי אכלו, למצוה, ועיכבא לא ו[ה]תניא במסכת נפשות מכאן שאין הפסח נשחט אלא למנויו ואתקש אוכלין] למנויו אלמא בהדיא דטמא נפקא לן מאיש לפי אכלו.

קובץ שיטות קמאי מסכת פסחים דף סא עמוד א

[תוס' ר"ש ב"ר אברהם משאנץ].

ר' אומר לשון סורסי הוא זה. אומר ר' דלא פליג את"ק אלא מפרש דבריו דלא פסלי אוכלין ומנוין אלא בשחיטה דר' נמי הוה מודה באוכלין ומנוין מדאפקי' בהאי לישנא משמע מנוין ושחיטה וכן משמע נמי לקמן בכיצד צולין [דף ע"ח ע"ב] דמסקי' אכילה לא מיעכבא והתניא במסכת נפשות מלמד שאין הפסח נאכל אלא למנויו כו' ומסיק רב דאמר אכילה לא מעכבא כר' נתן מדלא קאמר דאתי כר' ש"מ לפרושי [אתא] כדפרשתי. שלא לאוכליו דלא מצי אכלי לי' וכן מוכיח בפ"ב דזבחים [דף כ"ב ע"ב] דאמר התם קרא דאיש לפי אכלו דכולהו חשיבי שלא לאוכליו דלא מצי אכלי לי' וכן מוכיח בפ"ב דזבחים [דף כ"ב ע"ב]

ע"ב] דאמר התם קסברי זקני דרום טמא משלח קרבנותיו פי' פסחו והכתיב איש לפי אכלו, למצוה, ועיכובא לא ו[ה]תניא במכסת נפשות מכאן שאין הפסח נשחט אלא למנויו ואתקש אוכלין] למנויו אלמא בהדיא דטמא נפקא לן מאיש לפי אכלו.

קובץ שיטות קמאי מסכת פסחים דף סא עמוד א

מתני'. שחטו שלא לאוכליו שלא (למנויו) [למנויו], לערלים ולטמאים פסול. לאוכליו ושלא לאוכליו, למנויו ושלא למנויו, למולים ולערלים, לטהורים ולטמאים, כשר. שחטו קודם לחצות פסול, שנ' בין הערבים. שחטו קודם לתמיד כשר, ובלבד שיהא אחר ממרס בדמו, עד שיזרק הדם, ואם נזרק כשר. ת"ר, כיצד שלא לאוכליו לחולה ולזקן, כיצד שלא למנויו נמנו עליו חבורה אחת ושחטו לחבורה אחרת. מנהני מילי, דת"ר במכסת, מלמד שאין הפסח נשחט אלא למנויו, שחטו שלא למנויו יכול יהא כעובר על מצוה וכשר, ת"ל במכסת נפשות תכסו, שנה הכת' עליו לעכב. ר' אומ' לשון סורסי הוא, כאדם שאו' לחבירו כוס לי טלה זה. פי' לשון ארמי דהיינו לשון תרגום. למימרא דדווק' בשעת שחיטה צריך לחשב לשם אוכליו, ואם חישוב שלא לאוכליו פסול, אבל בשאר עבודות אם חישוב שלא לאוכלין כשר, שאין מחשבת אוכלין בזריקה כי אם בשחיטה, ומשו' הכי לא תני בהו קיבל והילך וזרק כדתני במחשבת שלא לשמו. אבל במחשבת שלא למנויו פוסלת אפי' בזריקה, דהוה ליה כשינוי בעלים, ולא גרע משאר זבחים שנפסלין בשינוי בעלים כדאמ' בשמעתא קמיייתא דזבחים, ומחשבת ערלים וטמאים משום דלאו בני אכילה נינהו, דכת' וכל ערל לא יאכל בו, וטמא נמי קאי בכרת אם אוכל קדשים בטומא' הגוף. לאוכליו ושלא לאוכליו כשר, פי' כגון שעירב אוכליו עם שאין אוכליו, דחד מן האוכלין אי אפשר לוכל בלא שחיטה, ונמצא שכל השחיטה היא ראויה לו, אבל מחשבת לשמו ושלא לשמו שאינה אלא על גופו שלקרבן פוסלת בעירוב מחשבה, שאינו יכול לברר ולומר זה נשחט לשם זה שלא לשמו. אבל מחשבת פסול האנשים תוכל לחלק ולומר זהו חלק האוכלין וזהו חלק שאין ראויין לוכל, וכל השחיטה היא צריכה לאותן שהן צריכין לוכל, והילכך פסול גברי כל היכא דכתיבי כשר והשחיטה נעשת לכשירין. שחטו קודם לחצות פסול, פי' דהוה ליה מחוסר זמן. שחטו קודם לתמיד כשר, אף על פי שהתמיד קודם לפסח, מצוה היא שיקדום, ואם [איחר] התמיד אחר הפסח כשר, ובלבד שיהא אחר ממרס בדמו עד שיזרוק דם התמיד שאע"פ שקדם לשחיטתו אל יקדום לזריקתו, ואם זרק דם הפסח תחילה כשר.

[פסקי הרי"ד].

רבינו חננאל מסכת פסחים דף ס עמוד ב

עוד נוהג שינוי קודש בארבע עבודות בשחיטה או בקבלה או בהולכה או בזריקה בכל אחת מאלו נפסל לאפוקי שינוי בעלים דאינו נפסל אלא בשחיטה בלבד כדתנן נמנין ומושכין ידיהן ממנו עד שישחוט אבל אם נשחט לשם בעלים אף על פי (שנשחט) [שנזרק] אחר כשר

קובץ שיטות קמאי מסכת פסחים דף סא עמוד א

אבל שינוי בעלים. מחשב בדבר אחר הוא ואינו בארבע עבודות, בשאר זבחים דלאו פסח דלאו עיקרן לאכילה אתי אלא לכפרה, ולא שייך שינוי בעלים אלא בזריקה שהבעלים אין להם בקרבן אלא כפרתו וכפרה ליתא אלא בזריקה, וכי מרבין שאר עבודות לפסולא בשינוי בעלים בפר' קמ' דזבחים [ד' ע"א], לא מרבין אלא שוחט להתכפר אחר בזריקת דמו או מוליך או מקבל לזרוק לשם אחר או זורק ממנו לשם אחר אבל שוחט לשם אחר שתהא השחיטה לבדה לשם אחרים ובשעת שחיטה אין דעתו על הזריקה אלא לבעליו כשר, והכי אמרי' התם [י' ע"א] אמ' רב אשי קל וחומ' מה אם במקום שאמ' הריני שוחט לשם פלו' כשר, שחטו לזרוק לשם פלוני פסול מקום שאם אמ' הריני שוחט שלא לשמו שהוא פסול שחטו לזרוק דמו שלא לשמו אינו דין שלא פסול כו', ושמעי' מינה מיהא דאין מחשבת שינוי בעלים בשאר עבודות אלא אם כן מחשבין באחת מהן על מנת לזרוק, אבל בשינוי קדש, שחט שלא לשמו פסול, דכת' [שמות י"ב] ואמרתם זבח פסח הוא לעכב, וכן בחטאת ושחט אותה לחטאת ולעכב כדנפק' לן התם [זבחים ט' ע"ב], ובשלמי' זבח שלמיו זביחה לשם שלמים למצוה, ואם שחט שלא לשמו כשרי', אבל לענין שינוי בעליו אפילו פסח אינו בארבע עבודות אלא בזריקה לבדה ואם שחט שלא לשמו כשר, דכי אמרי' במתני' שלא לשם מנויו דהוא (ובעליו) פסול כשחישוב לעקור למנויו, דכיון דפסח עיקרו לאכול בעליו כי שחיט ליה לעקור אכילתו ממנויו פסיל ליה, אבל שינוי בעלים היכא דלא מדכר אכילה, אלא אומר הריני שוחט שלא לשם בעליו כשר בכולהו עבודות חוץ מזריקה, שאם זרק שלא להתכפר בו בעליו או שחט או קיבל או הילך על מנת לזרוק שלא לשם בעליו פסול, וכי אמרי' דאין מחשבת אוכלין מנויין ובעלים בזריקה, היינו נמי היכא דמדכר אכילה דאמ' הריני זורק להאכילו שלא לאוכליו ושלא לבעליו, דפסול זה בשחיטה כת'

ולא בזריקה, ושינוי בעלים בזריקה היכא דלא מדכר אכילה פסול כדיליף לקמן בשמעתין [ס"ב ע"א] וכפר עליו ולא על חברו, ור' פירש אינו בד' עבודות בשאר זבחים דלאו פסח דפסח הואיל עיקרו ליאכל לבעלים מהני שינוי בעלים בשחיטתו, ופירש נמי דאע"פ דאין מחשבת אוכלין בזריקה יש מחשבת מנויין בזריקה מדאמר' וכפר עליו ולא על חברו.

[פירוש הריב"ן].

רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק טו הלכה א - ג

הלכה א

כל הזבחים שנשחטו במחשבת שינוי השם, בין בקרבנות יחיד בין בקרבנות צבור כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, חוץ מן החטאת והפסח שאם נעשו במחשבת שינוי השם פסולין, ואחד המשנה שם הזבח בשעת שחיטה או בשעת קבלה או בשעת הולכה או בזריקה כמו שביארנו, כיצד לא עלו לשם חובה, כגון ששחט עולה לשם שלמים לא עלתה לבעלים, לא משום עולה שהם חייבין בה ולא משום שלמים, אלא חייבין להביא זבח אחר, וכן אם שחט עולת ראובן לשם שמעון, לא עלתה לא לראובן ולא לשמעון, במה דברים אמורים כשעקר שם הזבח בזדון, אבל אם טעה ודימה שזו העולה שלמים היא, ועשה כל עבודותיה לשם שלמים עלתה לבעלים לשם חובה, וכן החטאת והפסח שעשאן במחשבת שינוי השם בטעות כשרים, שעקירה בטעות אינה עקירה, וכן עולת העוף שמלקה או שמצה דמה במחשבת שינוי השם כשירה ולא עלתה לבעלים, וחטאת העוף פסולה.

הלכה ג

אסור לחשב בקדשים מחשבה שאינה נכונה כמו שיתבאר, לפיכך זבח ששחטו שלא לשמו, או מנחה שקמצה שלא לשמה, בין בזדון בין בשגגה חייב להשלים שאר עבודות לשמן, אפילו שחט וקבל והוליך במחשבת שינוי השם חייב לזרוק במחשבה נכונה, ומפני מה נשתנה דין החטאת והפסח מכל הזבחים, ודין מנחת חוטא ומנחת קנאות מכל המנחות, מפני שעיין עליהם הכתוב, הרי הוא אומר בחטאת ושחט אותה לחטאת, שתהיה שחיטה לשם חטאת, וכן שאר עבודותיה לשמה, ונאמר על חטאתו שתעשה לשם אותו החטא, ונאמר וכפר עליו שתהיה לשם בעליה, ונאמר בפסח ועשית פסח לה' אלהיך שתהיה כל עשייתו לשם פסח ונאמר ואמרתם זבח פסח הוא לה' שתהיה זביחתו לשם פסח, הא אם שינה שמו או שם בעליו פסול, ובמנחת חוטא הוא אומר מנחה היא, ובמנחת סוטה נאמר כי מנחת קנאות היא, שיהיו כל מעשיה לשמן.

רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ב הלכה א - ה

הלכה א

אין שוחטין את הפסח אלא למנוייו שנאמר תכוסו על השה מלמד שמתמנים עליו כשהוא חי, ואלו המתמנים על הפסח הם הנקראים בני חבורה.

הלכה ה

שחטו שלא למנוייו או למי שאין כל אחד מהן יכול לאכול כזית או ששחטו לערלים או לטמאים פסול, שחטו למי שיכול לאכול ולמי שאינו יכול לאכול כזית, למנוייו ושלא למנוייו, למולים ולערלים, לטהורים ולטמאים כשר, שאלו הראויין לו אוכלין כהלכה והאחרים כאילו לא חשב עליהם.